

**UCHWAŁA NR XLI/309/2021
RADY MIEJSKIEJ W ŻYWCU**

z dnia 25 maja 2021 r.

w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Żywca na lata 2021-2022

Na podstawie art.7 ust. 1 pkt 5, art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.), art. 1 ust. 1, art. 2 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 685), w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022 (Dz.U. z 2017 r. poz. 458), Rada Miejska w Żywcu uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Żywca na lata 2021-2022, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Żywca.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Żywcu

Jarosław Gowin

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Żywca na lata 2021-2022

I. WPROWADZENIE

Celem Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Żywca na lata 2021-2022 jest podjęcie szeroko zakrojonych działań w zakresie promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym mieszkańców Miasta Żywca, jak również zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb.

Podstawą opracowania Programu jest:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego,
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017- 2022.

Działania na rzecz ochrony zdrowia psychicznego mają tym większe szanse powodzenia, im więcej jednostek, czy grup społecznych w nich uczestniczy. Dlatego też w działaniach na rzecz zdrowia psychicznego liczy się każdy mieszkaniec indywidualnie oraz grupowo, rodziny, pracownicy zakładów pracy i cała lokalna społeczność.

Stan zdrowia psychicznego społeczeństwa zależy w dużej mierze od tego, jaki prowadzi styl życia oraz co robi, aby swoje zdrowie zachować i chronić. Ochronę zdrowia psychicznego możemy rozpatrywać jako strategię zdrowego stylu życia za którą odpowiedzialny jest każdy człowiek, a nie tylko system. Wymaga to zmiany sposobu myślenia i wzięcia odpowiedzialności za własne zdrowie, poprzez modyfikację zachowań i stylu życia.

Głównym założeniem Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Żywca na lata 2021-2022 jest umożliwienie jego odbiorcom zwiększenia kontroli nad zdrowiem psychicznym i podniesienie jakości życia. Realizacja działań odbywać się będzie poprzez promocję zdrowia psychicznego, podnoszenie poziomu wiedzy, kształtowanie korzystnych zachowań, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu i postaw zapobiegających ich powstawaniu, przeciwdziałanie nietolerancji, dyskryminacji oraz wykluczeniu osób cierpiących na zaburzenia psychiczne.

Koordynatorem realizacji działań wynikających z Programu jest zespół koordynująco-monitorujący realizację zadań dotyczących promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń psychicznych powołany Zarządzeniem nr BOB.0050.61.2021.SPW Burmistrza Miasta Żywca z dnia 7 maja 2021 roku w sprawie: powołania zespołu koordynująco-monitorujący realizację zadań dotyczących promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń psychicznych.

Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Żywca na lata 2021-2022 będzie realizowany poprzez:

- Urząd Miejski w Żywcu,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żywcu,
- Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień,
- Szkoły podstawowe oraz przedszkola działające na terenie Miasta Żywca,
- organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 1057 ze zm.)
- inne podmioty realizujące zadania w tym zakresie, między innymi Wydział Prewencji Komendy Powiatowej Policji w Żywcu.

II. OPIS PROBLEMU ZDROWOTNEGO

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) określa zdrowie jako „stan pełnego, dobrego samopoczucia fizycznego, psychicznego i społecznego, a nie tylko brak choroby lub zniedołężnienia”. Zdrowie psychiczne oznacza zatem dużo więcej niż tylko brak zaburzeń psychicznych. Funkcjonowanie w nieustannym stresie i brak równowagi między życiem zawodowym, a prywatnym, coraz szybsze tempo życia to czynniki które działają niekorzystnie na ludzką psychikę. W związku z tym zdrowie psychiczne jest istotnym elementem zainteresowań zdrowia publicznego. Mając na uwadze rozmiar i dynamikę problemów zdrowia psychicznego istnieje szereg dokumentów opracowanych przez Światową Organizację Zdrowia, Unię Europejską oraz organy państwowe naszego kraju, z których wynika, że zaburzenia psychiczne są poważnym i narastającym problemem na całym świecie.

W Polsce do najczęstszych zaburzeń należą zaburzenia związane z używaniem substancji, w tym nadużywanie i uzależnienie od alkoholu oraz narkotyków. Kolejną grupą zaburzeń pod względem rozpowszechnienia to zaburzenia nerwicowe, wśród których do najczęstszych należą fobie specyficzne i fobie społeczne. Choroby psychiczne, takie jak depresja, schizofrenia czy choroba afektywna dwubiegunowa dotyczą nie tylko samego chorego, ale również rodzinę i całe otoczenie. Zaburzenia nastroju – depresja, dystymia i mania – łącznie rozpoznawano u 3,5 % respondentów, co oznacza, że takimi problemami może być dotkniętych blisko milion osób. Depresja, niezależnie od stopnia jej ciężkości, zgłaszana była przez 3 % badanych. Impulsywne zaburzenia zachowania rozpoznawano u 3,5 % respondentów. Zmiany demograficzne i starzenie się społeczeństwa powodują, że liczba osób z zaburzeniami depresyjnymi będzie rosła w grupie osób 65+.

Od początku lat 90-tych XX w. rośnie w Polsce również wskaźnik samobójstw. W 2019 roku liczba osób zmarłych w aktach samobójczych wyniosła 11 961, co stanowi wzrost o 7% w stosunku do 2018 r. Największą grupę stanowią młodzi mężczyźni w wieku 30-39 lat. Rośnie liczba samobójstw wśród seniorów - blisko 1 500 osób, które odebrały sobie życie to osoby po 65. roku życia. Szczególnie jednak niepokojące są dane dotyczące wzrostu liczby samobójstw wśród dzieci. W 2019 r. w grupie wiekowej od 7-12 oraz 13 -18 lat blisko 1.000 dzieci odebrało sobie życie. Według raportu Fundacji „Dajemy Dzieciom Siłę”, opublikowanego w 2019 r. Polska pod względem prób samobójczych dzieci w wieku 10-19 lat, zakończonych zgonem, jest na drugim miejscu w Europie, zaraz po Niemczech.

Na całym świecie obserwuje się nasilenie zjawiska pogłębiających się kryzysów psychicznych nie tylko u dzieci i młodzieży. Zaistniała obecnie sytuacja pandemiczna zmieniła nasz świat w sposób gwałtowny. Dziś już wiemy, że życie po pandemii będzie inne. Towarzyszy nam stres, niepokój o zdrowie własne i bliskich, ale także o przyszłość. Źródłem stresu jest sam proces adaptacji do tej trudnej sytuacji i stanowi to dla wielu osób obciążenie psychiczne, które wpływa na zdrowie osób w każdym wieku, a w przypadku osób chorych psychicznie może spowodować zaostrzenie przebiegu choroby. Wobec powyższego obawy, że w najbliższych latach potrzebne będzie znacznie większe wsparcie psychologów, terapeutów i psychiatrów wydają się w pełni uzasadnione.

III. DIAGNOZA

Na potrzeby opracowania niniejszego Programu przeprowadzono diagnozę środowiska lokalnego, której celem było określenie wielowymiarowej oceny sytuacji oraz skali potrzeb w zakresie ochrony i promocji zdrowia psychicznego w oparciu o dane:

1. Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żywcu
2. Pełnomocnika Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Żywcu
3. Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Żywcu
4. Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Żywcu
5. Komendy Powiatowej Policji w Żywcu

1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Żywcu

Rodzaj udzielonej pomocy	2017			2018			2019			2020		
	Ogółem ilość os.	w tym:		Ogółem ilość os.	w tym:		Ogółem ilość os.	w tym:		Ogółem ilość os.	w tym:	
		osoby niepełn.	osoby niepełn. umysłowo		osoby niepełn.	osoby niepełn. umysłowo		osoby niepełn.	osoby niepełn. umysłowo		osoby niepełn.	osoby niepełn. umysłowo
Zasiłek pielęgnacyjny	739	649	90	758	666	92	815	720	95	779	689	90
Świadczenie pielęgnacyjne	75	60	15	82	64	18	85	67	18	100	78	22
Zasiłek stały	129	104	25	117	90	27	115	88	27	94	69	25
Zasiłek okresowy	120	31	11	162	28	9	155	34	10	130	28	10
Usługi opiekuńcze	19	19	0	19	19	0	20	20	0	21	21	0
Usługi opiekuńcze specjalne/specjalistyczne	6	0	6	2	0	2	2	0	2	2	0	2
Zasiłek celowy	457	69	10	409	61	9	359	54	8	290	44	7
Skierowanie do DPS	28	21	7	24	18	6	34	25	9	31	24	7
Zasiłek rodzinny z dodatkami	793	23	42	827	25	77	753	35	53	581	32	46

2. Pełnomocnik Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Żywcu

Telefoniczne porady psychologiczne udzielane mieszkańcom Miasta Żywca w okresie od maja – grudnia 2020 roku	
Zakres udzielonej pomocy	uzależnienia od alkoholu, hazardu, narkotyków oraz stany lękowe i nerwice u osób dorosłych
Kobiety	70 os.
Mężczyźni	25 os.

3. Poradnia Psychologiczno-Pedagogicznej w Żywcu

Zakres działania	2017		2018		2019		2020	
	Ogółem ilość os.	w tym: ilość os. z Żywca	Ogółem ilość os.	w tym: ilość os. z Żywca	Ogółem ilość os.	w tym: ilość os. z Żywca	Ogółem ilość os.	w tym: ilość os. z Żywca
Poradnia udziela pomocy dzieciom w wieku od 0 do 3 lat, dzieciom przedszkolnym, w wieku szkolnym mającym trudności w nauce, problemy emocjonalne lub sprawiające trudności wychowawcze.	1 516	782	2 393	613	2 110	742	1 229	409

4. Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Żywcu

Nazwa oddziału	2017			2018			2019			2020		
	Ogółem ilość os.	Wiek	w tym: ilość os. z Żywca	Ogółem ilość os.	Wiek	w tym: ilość os. z Żywca	Ogółem m ilość os.	Wiek	w tym: ilość os. z Żywca	Ogółem m ilość os.	Wiek	w tym: ilość os. z Żywca
Grupy rewalidacyjno-wychowawcze	9	5-24	4	7	6-23	2	10	6-24	3	7	8-24	2
Zajęcia indywidualne: grupa rewalidacyjno-wychowawcza	3	8-22	1	3	9-23	1	3	9-23	1	5	4-24	3
Szkoła Podstawowa	55	9-18	10	70	8-18	11	77	8-18	14	68	9-21	18
Gimnazjum	25	15-19	9	14	15-18	7	-	-	-	-	-	-
Szkoła Branżowa	24	18-23	4	19	16-23	4	16	15-21	6	25	16-23	8
Szkoła Przystosowująca do Pracy	60	17-24	20	58	17-24	20	67	15-24	25	72	16-24	23

5. Komenda Powiatowa Policji w Żywcu

Liczba osób/mieszkańców Miasta Żywca które:	2017	2018	2019	2020
podjęły próbę samobójczą	5	2	3	1
popelnili samobójstwo	3	2	3	1
OGÓŁEM:	8	4	6	2

IV. CELE, PRIORYTETY I ZADANIA

Cel główny programu:

Celem głównym Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Żywca na lata 2021-2022 jest podjęcie działań w zakresie promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym mieszkańców miasta Żywca, jak również zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb.

Cel szczegółowy 1:

Promocja zdrowia psychicznego i poprawa kondycji psychicznej mieszkańców Miasta Żywca.

Planowane zadania:

- 1) Upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego;
- 2) Podejmowanie działań o tematyce związanej ze zdrowiem psychicznym, w tym m.in. poprzez profilaktykę dotyczącą uzależnień, przemocy, zdrowego odżywiania, anoreksji czy zapobiegania zaburzeniom depresyjnym;
- 3) Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej dla mieszkańców mającej na celu kształtowanie właściwych zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego;
- 4) Rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrożenia, po traumatycznych przeżyciach mających wpływ na zdrowia psychicznego;
- 5) Podejmowanie i wspieranie inicjatyw w zakresie aktywizacji osób starszych, służących poprawie ich zdrowia psychicznego oraz przeciwdziałanie izolacji;
- 6) Pomoc psychologiczna dla najuboższych mieszkańców miasta;
- 7) Zwiększenie świadomości społecznej osób z grup ryzyka, dotyczące rozpowszechniania objawów; profilaktyki i wczesnej interwencji w przypadkach depresji prowadzącej do samobójstw;
- 8) Wspieranie projektów organizacji pozarządowych służących promocji zdrowia psychicznego;
- 6) Kształtowanie właściwych postaw społecznych wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, zwłaszcza tolerancji, zrozumienia, życzliwości oraz przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Cel szczegółowy 2:

Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom, rodzicom oraz nauczycielom poprzez wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży w przedszkolach, szkołach i placówkach. Współpraca z poradnią psychologiczno - pedagogiczną mająca na celu udzielanie pomocy dzieciom i młodzieży oraz rodzicom.

Planowane zadania:

- 1) Wzmocnienie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży;
- 2) Wykrywanie zaburzeń depresyjnych oraz zaburzeń afektywnych poprzez prowadzenie wczesnej diagnostyki i interwencji w zaburzeniach rozwoju u dzieci i młodzieży w wieku przedszkolnym i szkolnym oraz wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży;
- 3) Przeciwdziałanie seksualizacji dzieci i młodzieży;
- 4) Zapobieganie przemocy, jako czynnika wpływającego na zdrowie psychiczne;
- 5) Prowadzenie działań dot. promocji zdrowia psychicznego w placówkach oświatowych, między innymi o szkodliwości używek i ich wpływu na rozwój psychofizyczny;

Podejmowane działania:

W celu realizacji planowanych zadań określonych w Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Miasta Żywca na lata 2021-2022 podejmowane będą takie działania jak: kampanie informacyjno – edukacyjne, warsztaty, konferencje, spotkania, działania profilaktyczne i wychowawcze, szkolenia, zajęcia integracyjne.

Wskaźniki realizacji Programu:

- liczba zainicjowanych działań,
- liczba osób objętych poszczególnymi działaniami,
- liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej,
- liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą psychologiczną na terenie placówek oświatowych,
- liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do placówek wsparcia,
- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych / liczba odbiorców.

V. ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PORGRAMU

- 1) Pogłębienie wiedzy o zdrowiu psychicznym.
- 2) Promowanie zachowań i zdrowego stylu życia, korzystnego dla zdrowia psychicznego.
- 3) Podnoszenie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu.
- 4) Zmiana postaw społecznych i wzrost zaangażowania społeczności lokalnej w sprawy przeciwdziałania przemocy.
- 5) Zmniejszenie skali zjawiska stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin.
- 6) Wzrost świadomości społecznej w zakresie radzenia sobie z sytuacjami trudnymi.
- 7) Wzrost świadomości na temat możliwości uzyskania wsparcia i pomocy w zakresie przeciwdziałania chorobom psychicznym.

VI. MONITOROWANIE PROGRAMU

Monitorowanie Programu będzie polegało na zbieraniu, analizowaniu liczbowych i jakościowych informacji uzyskiwanych od realizatorów poszczególnych działań na temat wdrażania Programu oraz zgodności z przyjętymi celami i zadaniami. Realizatorzy zaangażowani w poszczególne zadania będą sami monitorować potrzeby oraz dokonywać odpowiednich zmian ilościowo-jakościowych. Ocena końcowa Programu będzie miała charakter auto-ewaluacji podsumowującej i dokona jej powołany przez Burmistrza Miasta Żywca zespół koordynujący – monitorujący realizację zadań dotyczących promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń psychicznych.

VII. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Realizacja Programu opiera się przede wszystkim na działaniach informacyjno-edukacyjnych w zakresie promocji zdrowia psychicznego oraz oddziaływaniu na rozwój dzieci i młodzieży przez kształtowanie ich prozdrowotnych postaw na całe życie. Ponadto program ma przyczynić się do budowania i ochrony zdrowia psychicznego całej społeczności lokalnej. Ważną rolę w realizacji priorytetów programu odgrywają działania zapobiegawcze i profilaktyczne w zakresie ochrony zdrowia psychicznego w rodzinie i w środowisku lokalnym.